

PROGRAM

STRONNICTWA DEMOKRATYCZNEGO

1. Tożsamość ideowa Stronnictwa Demokratycznego

Z szacunkiem odnosimy się do działań twórców Stronnictwa Demokratycznego, którzy w 1937 roku sformułowali wizję państwa bezpiecznego, stabilnego i sprawiedliwego. Zarówno tych, wywodzących się ze środowisk bliskich marszałkowi Józefowi Piłsudskiemu, jak i tych, którzy już w latach okupacji i terroru, jako jedni z pierwszych w naszym kraju przedstawili wizję Polski, będącej jednym z najważniejszych składników Zjednoczonej Europy.

Z szacunkiem odnosimy się do członków chrześcijańsko - demokratycznego Stronnictwa Pracy, którzy w 1950 roku przyłączając do Stronnictwa Demokratycznego, wnieśli ze sobą idee solidaryzmu społecznego, etyki w stosunkach społecznych, etosu pracy, poszanowania własności, a w stosunkach międzynarodowych wizję wspólnoty europejskiej, jako Europy Ojczyzn.

Z szacunkiem odnosimy się do tych członków Stronnictwa Demokratycznego, którzy swoim działaniem i zachowaniem, wspólnie z członkami innych niezależnych ruchów obywatelskich, doprowadzili do demokratyzacji struktur państwowych PRL-u, co skutkowało wejściem Polski do demokratycznej rodziny suwerennych i niepodległych narodów. Twierdzimy, że realizacja postulatów SD o powołaniu Trybunału Stanu, Trybunału Konstytucyjnego, Naczelnego Sądu Administracyjnego, Rzecznika Praw Obywatelskich, wprowadzeniu trójpodziału władz i powołaniu instytucji Prezydenta Państwa przybliżyło Rzeczpospolitą do standardów państwa demokratycznego.

Potępiamy równocześnie tych przywódców i przedstawicieli elit Stronnictwa, którzy w przeszłości ulegając szantażowi, przekupstwu, niskim pobudkom, karierowiczostwu, moralnemu relatywizmowi i serwilizmowi lub z przyczyn konformistycznych odeszli od zasad, które określały Stronnictwo jako partię demokratyczną, służącą społeczeństwu polskiemu oraz niepodległej i suwerennej Rzeczypospolitej.

Dziś, przechodząc do kolejnego etapu naszej historii, czerpiąc z dorobku naszych założycieli i poprzedników twierdzimy, że w centrum wszelkich działań politycznych winien znajdować się człowiek, jednak w swoim związku ze wspólnotą, w której żyje. Domagamy się, zatem i domagać będziemy, poszanowania godności człowieka i jego praw, jego podmiotowości, tożsamości i wolności, uczuć i przekonań, poszanowania dla jego pracy, własności i wartości duchowych. Domagać się będziemy poszanowania rodziny, jako podstawy szerszej wspólnoty, tworzącej silne i trwałe związki sąsiedzkie, regionalne, państwowe i międzynarodowe.

Uważamy, że jakikolwiek postęp ekonomiczny nie jest skuteczny bez równoległego doskonalenia norm kulturowych i moralnych społeczeństwa uznając, że kultura jest siłą cywilizacyjną dającą podłoże dla nowoczesnej gospodarki.

Opowiadamy się za ustrojem, w którym decyzje społeczne i gospodarcze podporządkowane będą woli narodu, reprezentowanej przez wolę społeczności lokalnych a system demokratyczny nie zamieni się w dyktaturę większości.

Prawo do własności jest naturalnym prawem człowieka, a bogacenie się obywateli dzięki uczciwej, solidnej pracy i przedsiębiorczości, tworzy podstawy dobrobytu społeczeństwa i państwa. Sądzymy, że miarą efektywności gospodarowania podmiotów gospodarczych muszą być wskaźniki ekonomiczne połączone z rolą, jaką podmioty te odgrywają w polityce gospodarczej kraju.

Stosunki między obywatelem, a państwem kształtować mogą jedynie przepisy obowiązującego prawa.

Bogactwo i pomyślność państwa budować można jedynie poprzez solidarność, współpracę i opartą na zasadach etycznych rywalizację, nie zaś w oparciu o dominację i wzajemne uzależnienie. Opowiadamy się, zatem za tworzeniem takich rozwiązań, które chroniłyby najsłabszych, dając im w zamian za pracę możliwość przyzwoitego bytowania, bez poniżenia godności ludzkiej.

Wolni i świadomi swych praw obywatele, oddając część swej suwerenności państwu muszą być pewni, że państwo dysponując środkami przymusu nie wykorzysta tej siły przeciw swemu suwerenowi, a egzekwując przestrzeganie prawa, do łamania prawa uciekać się nie będzie.

Wychowanie i edukacja nie może polegać na wyznaczaniu młodym obywatelom miejsca i roli społecznej w mechanizmach państwa, ale na rozwijaniu indywidualnej osobowości. Dlatego też w edukacji młodego pokolenia promować i propagować należy takie wartości jak: przedsiębiorczość, sprawność organizacyjną, osiąganie wyższego poziomu w konkurencji a także lojalność, odpowiedzialność za siebie, rodzinę, społeczność lokalną, społeczeństwo i państwo.

Za jedyną, najbardziej efektywnych, a równocześnie głęboko humanistycznych podstaw organizacji społeczeństwa i państwa uznajemy demokrację, w ramach, której obywatele w sposób wolny i nieskrępowany, poprzez pełny akt wyborczy decydują o metodach i sposobach zarządzania państwem.

Uważamy, że każdy członek wspólnoty winien mieć prawo i możliwość rozwoju zarówno pod względem materialnym jak i duchowym. Wolność człowieka musi uwzględniać prawa przynależne innym członkom wspólnoty, w tym prawo do ochrony moralności, własności, pracy, wolności wypowiedzi i bezpieczeństwa

Naturalnym obrońcą demokracji i wolnego rynku oraz zaporą dla wszelkiego rodzaju społecznych postaw skrajnych jest Stan Średni. Dlatego też deklarujemy wolę pracy dla jego odbudowy, wzmocnienia politycznej promocji, i ochrony w ramach - unikającego sporów światopoglądowych i religijnych - związku sił społecznych, które taką konieczność rozumieją i są gotowe podjąć z nami to wyzwanie.

2. Ustrój Państwa

Niepodległe, suwerenne i demokratycznie rządzone Państwo Polskie uważamy za wartość nadrzędną i dobro wspólne wszystkich obywateli. **Źródłem władzy państwowej jest Naród, rozumiany jako ogół społeczeństwa kraju.** Objęcie, utrzymanie, lub zmiana władzy może nastąpić jedynie poprzez demokratyczne wybory. Stosunki między Parlamentem, władzą wykonawczą (Prezydent, Rząd) i Sądami opierają się na zasadzie trójpodziału władz. Stosunki między podmiotami władzy państwowej oraz między organami władzy a społeczeństwem reguluje Konstytucja.

Pochodzący z pięcioprzymiotnikowych wyborów Sejm, oprócz praw do uchwalania ustaw zwykłych, powinien mieć również prawo przyjmowania tzw. ustaw organicznych, jako aktów o mocy niższej od konstytucyjnej ale wyższej od ustaw zwykłych. W drodze ustaw organicznych Sejm winien regulować problemy dotyczące wszystkich praw i wolności oraz związków obywateli: zasad tworzenia i regulacji budżetu, partii politycznych, samorządów terytorialnych, gospodarczych, zawodowych, i społecznych: rozwijania określonych w konstytucji zasad tworzenia prawa, obejmujących również uznane formy interpretacji obowiązujących norm. Jednocześnie dążąc do wprowadzenia pełnej zasady trójpodziału władz postulujemy całkowite rozdzielenie władzy ustawodawczej i wykonawczej, co oznacza wprowadzenie zakazu łączenia mandatu parlamentarnego z teką ministerialną.

Sądy i inne organa ochrony prawnej w imieniu Narodu wypełniają władzę w zakresie wymiaru sprawiedliwości. Aby skutecznie realizować ustawowe zadania Sądy muszą być w pełni niezawisłe, posiadające odrębny, przyznany uchwałą sejmową budżet i w swoim działaniu kierować się nadrzędną wartością państwa, bronić nabytych praw obywateli i egzekwować obowiązki. Sądy jako trzecia władza w państwie powinny podlegać demokratycznym procedurom i ocenom społecznym. Brak odpowiedzialności sędziów przed społeczeństwem doprowadzić może do wielu wynaturzeń.

Wiele spraw sądowych wniesionych z powództwa cywilnego może rozstać rozwiązanych przez polubowne rozstrzygnięcie. Dlatego też postulujemy rozważenie wprowadzenia do naszego systemu prawa instytucji sędziego pokoju, który wybierany w drodze demokratycznych wyborów spośród obywateli o nieposzlakowanej opinii i niekwestionowanej uczciwości rozstrzygałby w sprawach mniejszej wagi. Brak uznania takiego rozstrzygnięcia przez którąś ze stron otwierałoby drogę wejścia na drogę postępowania sądowego.

Opowiadamy się za pobudzeniem aktywności społecznej i obywatelskiej, zwłaszcza poprzez popieranie i umacnianie samorządu terytorialnego, środowiskowego, gospodarczego i zawodowego.

Uważamy, że obywatele mają prawo do zrzeszania się w samorządach zawodowych. Korporacje mogą wykonywać czynności zlecone przez państwo, zwłaszcza w zakresie szkolenia uczniów i aplikantów, egzekwowania zasad wykonywania zawodu, w tym. etyki i sądownictwa korporacyjnego. Jednakże przyjęcie do korporacji winno być automatyczne, po zdaniu odpowiedniego egzaminu przed komisją państwową. Decyzję o wydaleniu z korporacji podejmowałby odpowiedzialny minister, na szczegółowo uzasadniony wniosek władz korporacji.

W celu obrony swych praw pracownicy najemni mają prawo do zrzeszania się w niezależnych i samorządnych związkach zawodowych. Związki zawodowe winny działać w obszarze praw i obowiązków określonych odpowiednimi ustawami. Pozbawianie prawa pracownika do przynależności do związku zawodowego winno być ścigane z całą surowością prawa. Nadużywanie prawa przez

organizacje związkowe w celu wymuszenia na pracodawcy zachowania sprzecznego z obiektywnym interesem firmy, winno być karane. W przypadku udowodnienia przed niezawisłym sądem, że upadek lub znaczna strata przedsiębiorstwa spowodowana została przez nieodpowiedzialne działania kierownictwa organizacji związkowych, właścicielowi przedsiębiorstwa, od centrali organizacji związkowej, która taką szkodę spowodowała, przysługiwałaby rekompensata w wysokości określonej przez niezawisły sąd.

Proponujemy wzmocnienie i unowocześnienie armii opartej na kadrze zawodowej oraz ochotniczej obrony terytorialnej. Opowiadamy się za rozwijaniem i unowocześnianiem rodzimego przemysłu zbrojeniowego.

Bezpieczeństwo osobiste obywateli i przestrzeganie prawa winna zapewnić wzmocniona i doposażona Policja. Popieramy przyznanie policji prawa do prowokacji, zakupu kontrolowanego i wykorzystywania dla ochrony obywateli instytucji świadka koronnego.

Uznajemy prawo rodziny i wspólnot lokalnych do zapewnienia sobie bezpieczeństwa, m.in. poprzez podejmowanie w swojej obronie działań adekwatnych do zaistniałego zagrożenia ze strony przestępców i środowisk przestępczych. Dlatego też postulujemy powołanie ochotniczej Gwardii Obywatelskiej.

Uznajemy prawo rodziny, wspólnot lokalnych i organizacji społecznych do sprzeciwu wobec promocji przemocy i agresji w środkach masowej komunikacji.

Wszędzie tam, gdzie łamane jest prawo, musi być napiętnowane społecznie, oraz spotkać się z adekwatną reakcją właściwych służb. Aby tak było, służby te muszą posiadać autorytet, szacunek i zaufanie obywateli. Zatem rekrutacja i nabór do tych służb winien być pod szczególnym nadzorem władz państwowych i samorządowych. Równocześnie służby te nie powinny być wykorzystywane do działań mających znamiona służby interesom grup partyjnych i koterii politycznych. Muszą być zatem wyłączone z pod ich jakiegokolwiek wpływu. Opowiadamy się za likwidacją tych instytucji kontrolnych, które powielają zakresy swoich obowiązków.

Uznajemy, że poszczególne regiony kraju mają prawo do planowania kierunków swojego rozwoju. Polityka regionalna nie może jednak godzić w interes Rzeczypospolitej.

Zamieszkujące terytorium Polski mniejszości etniczne i narodowe mają prawo do kultywowania swoich tradycji, języka i obyczajów oraz zakładania własnych stowarzyszeń i organizowania nauki w swoim języku. Wszystkie grupy i organizacje narodowościowe muszą przestrzegać porządku prawnego Rzeczypospolitej.

Państwo oraz kościoły i związki wyznaniowe działają nieskrępowanie w ramach obowiązującego prawa. We wzajemnych stosunkach należy przestrzegać zasad wzajemnego poszanowania, suwerenności oraz kierować się zasadą współdziałania dla dobra wspólnego.

Sprawna organizacja państwa wymaga sprawnej, kompetentnej, służebnej wobec społeczeństwa kadry urzędniczej. Degradacja tej służby publicznej, niepewność co do czasu zatrudnienia i zawirowania polityczne, których ofiarą najczęściej padają urzędnicy jest jedną z przyczyn frustracji i negatywnej selekcji do tego zawodu. Konsekwencją takiego stanu rzeczy jest spadek autorytetu państwa, jego organów oraz wszystkich struktur zarządzania krajem. Praca nad zmianą wizerunku państwa i jego służb, oraz przywrócenie autorytetu i szacunku dla jego urzędników jest jednym z najważniejszych zadań naszego Stronnictwa.

3. Stan średni

W krajach o rozwiniętej i ustabilizowanej demokracji podstawą dobrobytu i zaporą dla społecznych postaw radykalnych jest Stan Średni. Twierdzimy, że w obecnie w Polsce konieczne jest podjęcie takich działań i stworzenie takich mechanizmów, które pozwolą odbudować stan średni, naturalnego sojusznika i obrońcy społecznej gospodarki rynkowej i demokratycznych rozwiązań prawnych.

Jesteśmy więc przekonani, że małą i średnią, rodzinną przedsiębiorczość, rzemiosło, rodzinne gospodarstwa rolne, kupiectwo i usługi, należy traktować jako wyodrębniony i niezbędny podmiot gospodarczy. Dlatego opowiadamy się za działaniami, które będą gwarantować stabilność systemu podatkowego i polskiego prawa gospodarczego, gwarantować powszechność zrzeszania się środowisk gospodarczych. Tylko silne samorządy gospodarcze mogą skutecznie bronić interesów producentów, usługodawców i rolników chroniąc jednocześnie konsumentów.

W przypadku koniecznego zaangażowania kapitału większego od posiadanego przez jednostki i podmioty gospodarcze, lub w celu realizacji ważnego celu ekonomicznego opowiadamy się za umożliwianiem podjęcia działalności gospodarczej w formie spółdzielni. Samorząd Spółdzielczy po

przeszło stu latach doświadczeń może być czynnikiem integrującym społecznie i wyzwajającym przedsiębiorczość zespołową, ale również indywidualną, zwłaszcza w małych społecznościach.

Mali i średni przedsiębiorcy - producenci, przetwórcy i drobni przemysłowcy mają do odegrania bardzo dużą rolę, zwłaszcza w odbudowie gospodarczej polskiej prowincji. Uproszczenia podatkowe, zmniejszenie biurokracji i możliwie korzystny dostęp do kredytów, mogą w krótkim czasie doprowadzić do znacznego zmniejszenia bezrobocia i ożywienia małych miasteczek.

Własność jest nienaruszalna, nie może być ona jednak używana w celach moralnie niegodnych. Drobna i średnia własność i przedsiębiorczość muszą mieć warunki do swobodnego i nieskrępowanego rozwoju, natomiast duża własność i przedsiębiorstwa zatrudniające dużą rzeszę pracowników najemnych winny być poddane kontroli łącznie przez pracodawców i pracowników, aby nie dochodziło do wynaturzeń i łamania praw ludzkich i obywatelskich.

Natomiast przedsiębiorstwa państwowe zatrudniające dużą rzeszę pracowników najemnych winny być poddane kontroli społecznej gwarantującej takie gospodarowanie w tych przedsiębiorstwach, by nie dochodziło do wynaturzeń i łamania prawa, a negatywne wyniki ekonomiczne tych przedsiębiorstw nie obciążały podatników.

Nauczyciele, naukowcy, twórcy, pracownicy kultury i służby zdrowia, urzędnicy, wolne zawody i inne środowiska inteligenckie są według nas tą grupą społeczną, która pełniąc ważne i odpowiedzialne funkcje, najwięcej straciła na przemianach ustrojowych. Bojąc się regresu cywilizacyjnego społeczeństwa i państwa Stronnictwo Demokratyczne postuluje jak najszybsze zajęcie się problemami tego środowiska i podniesienie jego materialnej - moralnej i prestiżowej pozycji.

Nową, dostrzeganą przez nasze Stronnictwo, jakością we współczesnym świecie są wykwalifikowani, posiadający często wyższe wykształcenie i przywódcze predyspozycje pracownicy najemni. Inżynierowie, wykwalifikowani robotnicy oraz kadra techniczna i menedżerska w zakładach przemysłowych, decyduje często o wysokich wynikach finansowych tych przedsiębiorstw, a także samodzielni przedsiębiorcy działający na zasadzie samozatrudniania się.

Twierdzimy, że Polskę XXI wieku unowocześnić może odbudowany i świadomy swej tożsamości Stan Średni, którego - zgodnie z tradycją - jesteśmy naturalnymi sprzymierzeńcami politycznymi.

4. Gospodarka

Gospodarowanie musi być uwolnione od doktrynalnych uprzedzeń, od licytowania się znaczeniem poszczególnych form własności dla ekonomicznego rozwoju kraju.

Wejście Polski do Unii Europejskiej oznacza dla polskich podmiotów gospodarczych wejście w konkurencję z podmiotami innych państw Unii, bez jakiegokolwiek ochrony państwa. Oznacza to, przynajmniej w pierwszych latach członkostwa, iż polskie podmioty gospodarcze będą musiały konkurować z podmiotami z krajów, gdzie występują dopłaty, niższe podatki, bardziej elastyczny rynek pracy, większe zasoby kapitału, zastrzone procedury certyfikacyjne i legalizacyjne, zrównoważone finanse publiczne i większa kultura pracy. Dlatego też władze polskie muszą współuczestniczyć w przygotowaniu podmiotów polskich do adaptacji i stawienia czoła konkurencji podmiotów gospodarczych państw Unii Europejskiej.

Uważamy, że jedną z najważniejszych przeszkód dynamicznego rozwoju gospodarki jest biurokracja. Zwiększanie biurokracji i mnożenie przepisów prawa umożliwiających ingerencję biurokracji w gospodarkę, rodzi dodatkowe koszty dla przedsiębiorców oraz obniża sprawność zarządzania. Dystrybucja pieniądza winna być czytelna i pozbawiona jakichkolwiek podejrzeń o manipulacje.

Wszystkie sektory: prywatny, państwowy, społeczny, komunalny i spółdzielczy winny być konstytucyjnie zrównane w prawach. O ich przydatności i sile, oprócz czynników ekonomicznych, winny decydować również względy długofalowej strategii rozwojowej, uwzględniającej znaczenie postępu technicznego w procesach inwestycyjnych oraz przewidywane skutki społeczne jakie niesie ich właściwe funkcjonowanie.

W ustawach organicznych winny być określone obszary, w których przeważać winien kapitał państwowy.

Szanując prawo własności, łącznie z prawem do dziedziczenia, opowiadamy się za zwróceniem obywatelom polskim zabranych po 1939 r., z naruszeniem prawa, majątków, o ile nie naruszy to, nabytych w dobrej wierze, praw obecnych użytkowników. W pozostałych przypadkach zadośćuczynienie winno nastąpić w formie innego rodzaju gratyfikacji na miarę realnych możliwości budżetu. Jednocześnie jesteśmy zdecydowanie przeciwni licytowaniu się krzywdami wynikłymi z utraty suwerenności i panowania narzuconego nam ustroju.

Uważamy za konieczne traktowanie gospodarki jako całości z elementami interwencjonizmu państwa w zakresie strategicznych inwestycji i niektórych form eksportu. Stronnictwo Demokratyczne stoi na stanowisku, że aby uniknąć groźby kryzysu konieczne jest zwiększenie stopy inwestycji przynajmniej w takim zakresie, aby zahamować dekapitalizację majątku trwałego i lawinowego wzrastania liczby bezrobotnych.

Aby wzrost inwestycji spowodował wzrost produkcji i obrotów handlowych, te zaś - poprzez system podatkowy - umożliwiły wzrost wpływów do budżetu państwa koniecznym jest:

- zwiększenie odpowiedzialności rządu za kształtowanie cen strategicznych.
- uznanie bezrobocia za problem ogólnonarodowy, którego rozwiązanie musi stanowić integralną część każdej strategii gospodarczej – w przeciwnym razie już niebawem nasze państwo może stać się przed groźbą nieobliczalnych skutków zaniedbywania tego problemu.
- monitorowanie przez odpowiednie instytucje państwowe i samorządu gospodarczego sytuacji MSP w Unii Europejskiej i przygotowywanie dla władz państwa odpowiednich rozwiązań prawnych umożliwiających konkurencyjność przedsiębiorstw polskich z unijnymi.

System podatkowy powinien zachęcać wszystkie podmioty gospodarcze do oszczędzania, inwestowania i tworzenia nowych miejsc pracy. Uchylenie się od płacenia podatków musi być skutecznie ścigane.

Dlatego uważamy za konieczne w najbliższym czasie:

- dążenie do docelowego określenia podatków w górnej granicy 15%,
- obniżenie obowiązkowych ubezpieczeń z tytułu wykonywanej działalności gospodarczej do poziomu 25%,
- odtworzenie szerokiej możliwości dostępu małej i średniej przedsiębiorczości do kredytów krajowych i pomocowych środków zagranicznych,
- sukcesywne obniżanie przez NBP stóp oprocentowania kredytów ,
- wprowadzenie stabilnych przepisów podatkowych, szersze stosowanie uproszczonych form opodatkowania, zwłaszcza kart podatkowych i ryczałtu od przychodów,
- włączenie właścicieli małych i średnich firm do procesu prywatyzacji majątku państwowego i komunalnego.
- zwiększenie osobistej odpowiedzialności urzędników, zwłaszcza skarbowych i celnych za popełnione błędy, w efekcie których obywatel poniósł wymierne straty.

Uważamy, że powstanie luki budżetowej może być uzasadnione tylko wydatkami państwa przeznaczonymi na pobudzenie inwestycji długofalowych i ustabilizowanie zasad podatkowych.

Zwiększyć wpływy do budżetu można m.in. przez:

- skuteczną walkę z "szarą strefą"
- przeciwdziałanie napływowi spekulacyjnego kapitału zagranicznego,
- radykalną poprawę skuteczności kontroli gospodarczej i pracy służb celnych,
- wspomaganie i dbanie o prawidłowy rozwój tzw. gospodarki rodzinnej: drobnej wytwórczości, rzemiosła, rodzinnych gospodarstw rolnych, kupiectwa i sfery usług,
- proprodukcyjną i wspierającą polski eksport politykę kredytową.
- wspieranie rodzimego kapitału inwestycyjnego
- zakaz inwestowania w polską gospodarkę firm i podmiotów zagranicznych w których znaczący udział, powyżej 30%, posiadają - w różnych formach - władze państw obcych.

5. Cywilizacyjna i gospodarcza i rola inteligencji

Jesteśmy przekonani o cywilizacyjnej i gospodarczej roli inteligencji, dlatego z niepokojem obserwujemy degradację nauki, oświaty, kultury i twórczości. Widoczne zmniejszanie nakładów na te dziedziny, brak nowoczesnych bodźców rozwojowych, wąskie widzenie problemów komputeryzacji i robotyzacji w okresie przechodzenia do świata z etapu cywilizacji industrialnej na etap cywilizacji informatycznej prowadzi do cywilizacyjnej zapaści.

Łączy się to z ogólnym niedocenianiem roli inteligencji, naturalnego sprzymierzeńca postępu rozszerzającego swoją obecność i wpływy we wszystkich warstwach społecznych.

Wobec założeń nowej strategii społeczeństwa informatycznego, realizowanego przez kraje Unii Europejskiej, musimy przestać być bierni. Brak odpowiedniej i adekwatnej reakcji na wyzwania pogłębi przepaść pomiędzy Polską a państwami rozwiniętymi.

Aby tym tendencjom przeciwdziałać proponujemy:

- hamować poprzez odpowiednie zachęty finansowe - ucieczkę za granicę i tzw. "emigrację zarobkową" ludzi wysoko wykształconych,
- utrzymać duże ulgi podatkowe dla ludzi dokształcających się i inwestujących w podnoszenie swoich kwalifikacji,
- doprecyzować zakresy odpowiedzialności władz centralnych i samorządowych za kondycję szkolnictwa,
- preferować kształcenie "elastyczne", pozwalające łatwiej znaleźć pracę
- podnieść status zawodu nauczyciela i zapewnić szkolnictwu dopływ wysoko wykwalifikowanej kadry,
- opracować i wdrażać programy pomocy i znajdowania pracy dla młodzieży utalentowanej i uzdolnionej, pochodzącej z rodzin gorzej sytuowanych.
- upowszechnić system tanich kredytów i stypendiów dla młodzieży kształcącej się, promując w ten sposób dobrą naukę,
- wprowadzenie bonu szkolnego na każdym etapie kształcenia młodzieży: podstawowym, gimnazjalnym, średnim i wyższym. Bon edukacyjny byłby wypłacany wszystkim akredytowanym przez państwo placówkom szkolnym.
- rozbudzać w społeczeństwie, zwłaszcza wśród młodzieży dążenie do zdobywania wiedzy, jako podstawowego sposobu awansu społecznego,
- wypracować i realizować przez władze państwowe oraz samorządowe politykę pomocy rodzinie w jej podstawowych funkcjach wychowawczych,
- umożliwić osobom dorosłym kształcenie ustawiczne. Winno ono być przedmiotem polityki władz lokalnych i regionalnych z uwzględnieniem opinii podmiotów realizujących takie kształcenie przy opracowywaniu strategii rozwoju lokalnego i regionalnego.
- wprowadzić obowiązek podnoszenia poziomu kwalifikacji przez osoby bezrobotne, finansowany ze środków publicznych.

Nauka, oświata i kultura warunkują postęp cywilizacyjny i gospodarczy. W widoczny sposób podnoszą również prestiż kraju w świecie. W przyszłej zintegrowanej Europie dorobek kulturowy i cywilizacyjny będzie jedynym wyróżnieniem narodów i określeniem ich pozycji i znaczenia. Komerccjalizacja rozumiana jako schlebianie miernym gustom odbiorców filmów, telewizji, wydawnictw, muzyki i teatru coraz częściej w pewnych grupach społecznych, zwłaszcza wśród młodego pokolenia wyzwała niedowartościowanie, a w skrajnych przypadkach pogardę dla rodzimych twórców i ich dzieł.

Przeciwdziałać takim postawom można poprzez:

- zagwarantowanie przez państwo bytu i szans rozwoju placówkom kulturalnym o statusie narodowym: najwybitniejszym teatrom, filharmoniom i szkołom artystycznym. Wspieranie finansowe produkcji filmów i dzieł o charakterze historycznym i popularnonaukowym, propagującym postawy patriotyczne, humanistyczne i etyczne.
- wspomaganie przez samorządy lokalnych placówek upowszechniania kultury, stowarzyszeń naukowych, kulturalnych i samodzielnych twórców, w tym twórców ludowych,
- stworzenie podstaw prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających wzajemną współpracę mecenatów: państwowego, prywatnego i samorządowego - z możliwością odpisów podatkowych,
- interwencję i wspomaganie działalności wydawniczej, poligraficznej i kolportażu, tworząc preferencje dla wydawania i promocji literatury o wysokich walorach artystycznych i humanistycznych, literatury naukowej i popularnonaukowej oraz prasy lokalnej.
- Egzekwowanie od publicznej telewizji i publicznego radia realizacji swego postannictwa i nadawania programów kulturalnych i popularyzujących wydarzenia naprawdę kulturalne w pasmach największej oglądalności,

- wspieranie i promowanie przez państwo, zwłaszcza przez jego placówki dyplomatyczne, polskiej kultury i nauki poza granicami kraju, zwłaszcza w środowiskach polskich i polonijnych.

6. Polityka społeczna i bezpieczeństwo socjalne

Państwo, stymulując instrumentami prawnymi i ekonomicznymi rozwój przedsiębiorczych postaw we wszystkich dziedzinach aktywności jednostek i grup społeczno-zawodowych, w celu zapewnienia harmonijnego i efektywnego rozwoju wszystkich sektorów gospodarki oraz wszystkich regionów, powinno jednocześnie dbać o zabezpieczenie potrzeb socjalnych warstw najuboższych i z trudem adaptujących się do nowego modelu stosunków społeczno-gospodarczych.

Obowiązkiem demokratycznego państwa prawa jest prowadzenie takiej polityki społecznej i gospodarczej, która sprzyja dążeniu do pełnej realizacji podstawowych nie tylko ekonomicznych, ale i socjalnych praw człowieka.

Osiągnięcie równowagi w realizacji ekonomicznych i socjalnych praw obywateli powinno być podstawą zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego. Państwo nie powinno ograniczać się wyłącznie do korzystania z instrumentów pomocy społecznej. Integralną częścią polityki państwa powinny stanowić instrumenty sprzyjające zwiększaniu aktywności ekonomicznej obywateli i realizacji ich praw ekonomicznych jako najlepszego sposobu na ograniczanie ubóstwa.

Bezpieczeństwo społeczne to w szerokim rozumieniu także bezpieczeństwo obrotu gospodarczego, tworzącego dochód, z którego finansować można wydatki na zabezpieczenie socjalne warstw najuboższych przy zachowaniu zasady, iż pomoc powinna trafiać do ludzi naprawdę potrzebujących wsparcia i wyrównania poziomu życia do humanitarnych warunków egzystencji. Opowiadamy się za taką polityką społeczną, w wyniku której wszyscy otrzymują to, co im się należy zgodnie z prawem ustrojowym oraz gdy korzyści i ciężary rozłożone są uczciwie.

Bezpieczeństwo socjalne obywateli powinno być oparte na sprawiedliwych zasadach sprawiedliwości równym traktowaniu wszystkich obywateli przy jednoczesnym uwzględnieniu realnych możliwości państwa w zapewnieniu realizacji podstawowych praw socjalnych stosownie do poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego kraju. Oznacza to prawo władz publicznych do działań opartych na pragmatycznym wyborze opcji zapewnienia pomocy najbardziej potrzebującym i w odniesieniu do najważniejszych problemów społecznych, za to w efektywny sposób, w przeciwieństwie do wszechobecnej w dotychczasowej polityce państwa opcji pomagania wszystkim, ale ze względu na ograniczone środki skutkującej tym, że nie pomaga się w sposób wystarczający nikomu.

Priorytetowym celem dla zapewnienia bezpieczeństwa socjalnego obywateli powinna być walka z ubóstwem i jego skutkami. Walka ta powinna polegać nie tylko na zabezpieczeniu socjalnym warstw najuboższych w ramach pomocy społecznej, ale także na zapobieganiu ubóstwu poprzez odpowiednią politykę społeczną w takich obszarach, jak zatrudnienie, ubezpieczenia społeczne, opieka zdrowotna, edukacja, polityka rodzinna, polityka mieszkaniowa.

Nadrzędną zasadą polityki społecznej powinno być podporządkowanie zasadzie, że przy tych samych kosztach budżetowych praca powinna mieć wyższą rangę niż świadczenia socjalne. Jednym z ważniejszych instrumentów łagodzenia skutków bezrobocia i zagrożenia ubóstwem powinien być obligatoryjny system ubezpieczeń od bezrobocia, niezależny od systemu ubezpieczeń społecznych, oparty na partycypacji pracowniczej i kreujący w społeczeństwie postawę odpowiedzialności za swój los i przezorności na wypadek trudnej sytuacji życiowej, jaką jest utrata dochodów z pracy.

Należy wprowadzić możliwość dobrowolnego dodatkowego ubezpieczenia zdrowotnego w systemie ubezpieczeń komercyjnych z możliwością swobodnego wyboru placówki świadczącej określone usługi.

Dla stymulowania rozwoju rynku ubezpieczeń dobrowolnych należy wprowadzić ulgi podatkowe związane z wpłacaniem składek według zasady, że wpłacone składki można by odliczyć od podstawy opodatkowania, natomiast opodatkowane na ogólnych zasadach byłyby wypłacane w ramach systemu świadczenia. System taki cechowałyby dwie zalety. Pierwsza zaleta to pozytywny wpływ na procesy inwestycyjne w gospodarce w wyniku wzrostu oszczędności, a przez wzrost środków, które mogą być postawione do dyspozycji przedsiębiorstw lub w sektorze publicznym na niezbędne inwestycje. Druga zaleta dotyczy samych uczestników systemu ubezpieczeń. Należy bowiem przyjąć, że w dłuższym horyzoncie czasowym podatki powinny w Polsce być obniżane w miarę wzrostu możliwości państwa w tym zakresie. W konsekwencji oznaczałoby to dla ubezpieczających się dodatkową nagrodę w postaci zysku na różnicy w stopach podatkowych.

System zasiłków dla bezrobotnych wymaga reformy zapewniającej, by zasiłki, oprócz funkcji socjalnej, spełniały przede wszystkim funkcję motywującą do podejmowania aktywności zawodowej.

Wobec przyjęcia wyższej rangi zatrudnienia w stosunku do świadczeń socjalnych, konieczne jest wdrożenie wspieranego przez państwo systemu programów edukacji ustawicznej jako jednego z głównych instrumentów wspierających aktywne formy walki z bezrobociem i ubóstwem.

System zasiłków w ramach polityki rodzinnej wymaga radykalnych zmian. Aby zwiększyć wpływ zasiłków rodzinnych na zmiany w jakości życia rodzin należy uzależnić ich wypłacanie od podejmowania przez rodziny prób zmiany swojej sytuacji materialnej zgodnie z priorytetem zasady wyrównywania szans.

Podstawowym kryterium decydującym o indywidualnym prawie do objęcia pomocą społeczną, a jednocześnie spełniającym przesłanki sprawiedliwości społecznej, musi być kryterium dochodowe, którego granice wyznacza znalezienie się w grupie osób żyjących poniżej granicy minimum egzystencji.

Jednym z priorytetowych celów polityki społecznej, zgodnie z zasadami humanitaryzmu, powinno być wyrównywanie szans życiowych osób niepełnosprawnych i dążenie do ich pełnej integracji społecznej, w tym realizacji prawa do podejmowania zatrudnienia. Osiągnięciu tych celów służy szeroko rozumiana rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych, oparta na optymalizowaniu dotychczasowych osiągnięć tzw. polskiej szkoły rehabilitacji, nadająca jednocześnie priorytet zasadzie subsydiarności, czyli współodpowiedzialności społeczności w najbliższym otoczeniu osoby niepełnosprawnej za jej los i właściwy klimat integracji społecznej.

7. Zdrowie i środowisko przyrodnicze

Stoimy na stanowisku, że ochrona zdrowia należy do tych kategorii, które nie powinny podlegać regułom pełnej gry rynkowej. Obowiązkiem państwa jest zatem stworzenie takich unormowań prawnych i organizacyjnych, które zagwarantowałyby równy i powszechny dostęp wszystkich obywateli do podstawowych świadczeń zdrowotnych.

Reforma służby zdrowia jest konieczna, musi jednak uwzględniać specyfikę materii, którą się przekształca i efektem której winna być zachowana z jednej strony podmiotowość pacjenta, z drugiej natomiast strony stworzenie pracownikom służby zdrowia takich warunków, w których godnie będą mogli wykonywać swój zawód.

Uważamy, że publiczna służba zdrowia winna zabezpieczać pełny standard leczenia łącznie ze stomatologią. Natomiast prywatna służba zdrowia obejmować powinna drogie, ponadstandardowe świadczenia refundowane przez dodatkowe ubezpieczenia. Ponadstandardowe świadczenia określić powinno ministerstwo zdrowia i ogłosić do powszechnej wiadomości. Uważamy, że służba zdrowia, finansowana ze środków publicznych, winna być powiązana z samorządami lokalnymi, wojewódzkimi i międzywojewódzkimi (regionalnymi).

Chroniąc zdrowie człowieka, należy przede wszystkim zwrócić uwagę na środowisko przyrodnicze, w którym człowiek żyje. Zdeprawowane i zniszczone środowisko naturalne sprzyja zapadaniu na ciężkie i nieuleczalne choroby. Powoduje zmiany genetyczne u rodzących się dzieci. Aby przeciwdziałać tym negatywnym zjawiskom powinniśmy chronić przyrodę i środowisko, w którym żyjemy m.in. poprzez:

- ograniczenie wszystkich elementów wpływających negatywnie na stan środowiska takich jak emisja pyłów, gazów, gazów szklarniowych, hałasu, promieniowania elektromagnetycznego, ścieków i produkcji odpadów,
- ochronę zasobów wodnych przed rabunkową eksploatacją,
- ograniczenie spalania węgla jako źródła energetycznego poprzez prowadzenie aktywnej polityki poszanowania energii oraz na rzecz odnawialnych źródeł energii, ,
- propagowanie produkcji i konsumpcji zdrowotnej żywności,
- promowanie technologii przyjaznych dla środowiska,

Tylko zbiorowym wysiłkiem wszystkich obywateli, organizacji społecznych i ugrupowań politycznych będziemy mogli chronić nasz kraj przed klęską ekologiczną.

Świadomość, kulturę i wrażliwość społeczeństwa ocenia się również przez stosunek do ludzi starych, biednych i bezdomnych. Dlatego zdecydowanie jesteśmy przeciwni kolejnym redukcjom realnych

świadczeń emerytom i rencistom, czyli tym, którzy poprzednio tworzyli majątek narodowy. Przerzucanie na ich barki ciężaru stabilizacji kraju uważamy za rzecz nieetyczną i moralnie naganną.

Kulturę fizyczną i turystykę traktujemy jako część kultury zdrowotnej społeczeństwa i jego biologicznej odnowy. Naszym zdaniem do czasu aż nie zostaną przeprowadzone reformy i nie ulegnie zmianie sposób finansowania rekreacji masowej, kultura fizyczna, sport masowy i turystyka muszą być traktowane jako element polityki socjalnej państwa i samorządu.

8. Małe miasta i gminy wiejskie

Tradycyjnie już w obszarze naszego zainteresowania są małe miasta, miasteczka, ośrodki miejsko-gminne i gminne. Kryzys ostatnich lat dotknął w sposób szczególny te ośrodki. Upadek, często w jedynych na tym terenie przedsiębiorstwach, powoduje niemożliwość znalezienia innego zatrudnienia i jest przyczyną osobistych dramatów ludzi.

Bankructwa firm są przyczyną znacznego uszczuplenia budżetu samorządów lokalnych, co dodatkowo utrudniało i utrudnia im prowadzenie aktywnej polityki gospodarczej. Efektem tego była i jest migracja, odpływ przedsiębiorczych i wykształconych ludzi do dużych miast, a w efekcie regres i zapaść cywilizacyjna dotychczas kwitnących ośrodków.

Na obszarach wiejskich pojawiło się duże, w znacznej części ukryte bezrobocie. Brak jasnej koncepcji i skutecznej polityki władz wobec wsi powoduje coraz większą degradację, zapaść cywilizacyjną i kulturową gmin z przewagą rolnictwa.

Szansą odbudowy polskiej prowincji jest rozwój gospodarczy małych miast i ośrodków miejsko-gminnych. Konieczne jest popieranie i rozwijanie gospodarki rodzinnej: drobnej przedsiębiorczości, drobnego przemysłu, przetwórstwa rolno-spożywczego, rolnych gospodarstw rodzinnych, rzemiosła, kupiectwa, handlu i usług.

Proponujemy wyposażyć rady sołeckie i osiedlowe w odpowiednie uprawnienia i kompetencje, tak aby miały większy niż obecnie wpływ na decyzje dotyczące środowisk w których działają.

Opowiadamy się za podtrzymywaniem i rozwijaniem bezpośrednich kontaktów mieszkańców miasteczek, ośrodków miejsko-gminnych i gminnych, poprzez organizowanie lokalnych stowarzyszeń kulturalno-oświatowych, kulturalnych, twórczych oraz wspomaganie prasy i wydawnictw prowincjonalnych.

9. Polska w Unii Europejskiej

Naród polski w referendum wypowiedział się za wstąpieniem Polski do Unii Europejskiej. Akt ten traktujemy wyraz woli suwerena, który w ten sposób wypełnił testament Bolesława Chrobrego o jedności Polski z chrześcijańskimi narodami Europy.

Jednocześnie Stronnictwo Demokratyczne uważa, że jego obowiązkiem jest walka o obronę najważniejszych polskich interesów państwowych i narodowych w zjednoczonej Europie:

- prawa obywateli Polski do pielęgnacji w Zjednoczonej Europie tożsamości narodowej, obecności polskiego języka i zwyczaju, równoprawne traktowanie Polski i Polaków przez inne narody Europy.
- prawa do rozwoju i obecności w Europie polskiej kultury, nauki, oświaty i literatury.
- prawa do wyznawania religii, poszanowania rodziny i tradycyjnego obyczaju,
- prawa do rozwoju gospodarczego polskich przedsiębiorców, polskich pracowników i polskich rolników oraz ich równoprawnego dostępu do wspólnego europejskiego rynku i rynków trzecich,

Wstępując do UE widzimy również trawiące tę wspólnotę: m.in. nadmierną i wysoko opłacaną administrację, przerost biurokracji, marnotrawienie środków publicznych. Obiecujemy, że w miarę swoich możliwości, będziemy pracować aby eliminować te zjawiska.

Równocześnie zabiegać będziemy o polityczną i gospodarczą współpracę Polski, Unii Europejskiej i Ameryki, bo tylko w euroatlantyckiej solidarności widzimy szansę na globalne bezpieczeństwo i rozwój wolnego, demokratycznego świata.

10. Polityka zagraniczna

Polityka zagraniczna winna zapewniać bezpieczeństwo zewnętrzne oraz wysoką, adekwatną do możliwości pozycję i rolę Rzeczypospolitej we wspólnocie międzynarodowej.

Doświadczenie uczy, że państwo, które żyje zgodnie i współpracuje ze swoimi sąsiadami osiąga najwięcej.

- Czesi, Słowacy, Węgrzy i Litwini to nasi partnerzy polityczni i gospodarczy. Mamy wspólną zarówno kulturę, jak i zbliżony poziom rozwoju gospodarczego. Łączy nas również intensywne zaangażowanie w proces integracji europejskiej.
- Trudna historia i zadawnione krzywdy - jakie ciążą na stosunkach między Rzeczypospolitą Polską, a Republiką Federalną Niemiec muszą ustąpić woli współpracy i ułożenia stosunków na zasadach partnerstwa i wzajemnego poszanowania. Współpraca polsko-niemiecko-francuska może stać się podstawowym czynnikiem stabilizującym sytuację w całej Europie.
- Na Wschodzie zyskaliśmy nowych słowiańskich sąsiadów, którzy pierwszy raz w nowożytnej historii tworzą państwa: Ukrainę i Białoruś. Rozwijając współpracę we wszystkich dziedzinach polska polityka i dyplomacja musi utwierdzić społeczeństwa tych państw w przekonaniu, że mogą liczyć na naszą pomoc i nasze doświadczenie w reformowaniu własnych struktur państwowych, oraz że z naszej strony nie grozi im ani chęć narzucenia naszej woli w imię przeszłej wielkości, ani wykorzystywanie zamieszkałych tam naszych rodaków do destabilizacji ich młodych państw.
- W naszym interesie narodowym leży ułożenie sobie przyjaznych stosunków z Federacją Rosyjską. Z Rosją wiążą nas perspektywy poważnej długofalowej współpracy gospodarczej i regionalnej, zatem w stosunkach z Federacją Rosyjską nasz Rząd powinien zwracać uwagę przede wszystkim na długofalowe i wzajemne korzyści.

Logiczną konsekwencją uznania, że społeczeństwo i państwo polskie należy do kultury europejskiej jest nasza obecność w NATO oraz członkostwo w Unii Europejskiej. Od naszych partnerów, zgodnie z zapisami strategii Lizbońskiej oczekujemy jednak większej niż dotąd pomocy w dochodzeniu do kryteriów i wymagań wspólnoty, co powinno stanowić swego rodzaju rekompensatę za korzyści, jakie te państwa odnosiły uczestnicząc np. w Planie Marshalla, podczas gdy Polska była takiej pomocy pozbawiona.

Polska dyplomacja nie może zapominać o rodakach, którzy pozostając w dotychczasowym kraju pobytu i będąc lojalnymi obywatelami swych nowych ojczyzn, są naturalnymi rzecznikami polskich interesów narodowych.

Nie możemy zapominać o polskiej emigracji niepodległościowej, która w trudnych latach totalitaryzmu była otuchą i wsparciem w walce o odzyskanie pełnej suwerenności państwowej. Pamiętać musimy zwłaszcza o naszych rodakach, którzy poza Polską znaleźli się wbrew własnej woli. Obowiązkiem naszym jest ułatwić rodakom na obczyźnie powrót na ziemię ojców, o ile takiej pomocy oczekują.

Zadaniem państwa jest skuteczna opieka nad obywatelami polskimi przebywającymi za granicą i osobami narodowości polskiej, którzy takiej opieki potrzebują i pragną.

Od dyplomacji naszego państwa oczekujemy również, że będzie podejmować usilne działania wspierające i promujące eksport polskich produktów i usług, pomagać polskiej nauce, myśli technicznej i kulturze w zaistnieniu na rynkach światowych, oraz tego, że jej przedstawiciele w imieniu państwa polskiego nie podpiszą, ani nie zobowiążą się do przestrzegania żadnych umów, które polskie podmioty traktowałyby nierówno z podobnymi podmiotami państw trzecich.

11. Strategia działania

NADSZEDŁ CZAS NA STRONNICTWO DEMOKRATYCZNE

Skuteczna realizacja powyższego programu wymaga od Stronnictwa Demokratycznego realnego uczestniczenia w sprawowaniu władzy, zarówno na szczeblu centralnym jak i samorządowym.

Głównym celem naszych działań jest posiadanie swojej reprezentacji parlamentarnej i licznej kadry samorządowej. Dlatego proponujemy wszystkim obywatelom i ich związkom: samorządom gospodarczym i środowiskowym, samorządom zawodowym i twórczym, mieszkańcom małych ośrodków miejskich, którzy wyznają podobne do naszych ideały współpracę w dążeniu do tego celu.

Jedynie w ten sposób możemy wspólnie pracując budować dla dobra państwa i społeczeństwa polskiego oraz unikać wyniszczających i nie służących dobru wspólnemu sporów światopoglądowych, religijnych, ideologicznych.

Na postawione pytanie, jaka ma być Polska: krajem demokratycznym, czy krajem antykomunistycznym: opowiadamy zdecydowanie się za Polską jako demokratycznym państwem prawa, w którym o sposobie sprawowania władzy decyduje kartka wyborcza świadomego swych praw obywatela, a nie fobie i uprzedzenia niektórych grup i koterii politycznych.

Stronnictwo Demokratyczne - partia polskich demokratów, deklaruje gotowość pracy przede wszystkim dla dobra państwa polskiego i jego obywateli i proponuje współpracę pragmatycznym siłom polskiej sceny politycznej. Jako ruch centrowy odrzucamy sztuczne niekiedy podziały "ideologiczne" na rzecz rozwiązywania fundamentalnych problemów państwa i społeczeństwa. Deklarujemy być pożądanym i lojalnym partnerem dla tych formacji politycznych, które dążą do lepszego bytu ludzi, a tym samym do stabilizacji gospodarczej i politycznej Rzeczypospolitej Polskiej.

II Sesja XX Kongresu

Stronnictwa Demokratycznego

Warszawa, 27 marca 2004 roku